

Felsőoktatási kihívások – Alkalmazkodás stratégiai partnerségben

Benke Magdolna

Néhány gondolat a tanuló régiók, tanuló városok, tanuló közösségek (elméleti) vitakérdéseihez

MELLearn Konferencia, Budapest, 2016. április 21.

"Az előadás az OTKA (K-101867) által támogatott LeaRn kutatás (Tanuló régiók Magyarországon: Az elmélettől a valóságig) alapján készült. (Kutatásvezető: Prof. Dr. Kozma Tamás)"

Az előadás szerkezete

- A tanuló régió koncepció előzményei, háttere
- Közös építőkövek
- Az egyetemek partneri szerepvállalása
- Az innováció hatása a partnerségekre
- A tanuló régiók és a fejlesztéspolitika
- A „hely” szerepének felértékelődése
- A tanuló városok megjelenése
- Erősödő figyelem a tanuló közösségek iránt
- A tanuló közösségek mint forrás, gyökerek, csírák a tanuló régiók kialakulásában?
- Hipotézisek
- A kutatás üzenete

A tanuló régió koncepció előzményei

- Az emberi erőforrás menedzsment új modellje
 - Felhatalmazás, bizalom, kreativitás, ...
 - Szervezeti tanulás, implicit tudás, ...
- Innováció kutatás
 - Meghatározó az interaktív tanulás folyamata
 - Együttműködések, hálózatosodás
- Regionális dimenzió megerősödése
 - Helyi tudás felértékelődése
- Közvetlen demokrácia
 - Alulról építkező fejlődés

A fontosabb tanuló régió koncepciók

- A tanuló régió (TR) lényegi eleme a szervezeten belüli és a szervezetek közötti tanulás; a TR-k a tudás és a gondolatok tárházai (Florida).
- Az innováció a gazdasági szereplők közötti kölcsönhatásokon alapul, melyek társadalmilag és területileg beágyazottak (Morgan).
- A tanuló régiók regionális alapokon nyugvó fejlesztési koalíciók (Asheim, Wolf).
- A helyi környezet kedvező feltételeket biztosít az együttműködésen alapuló tanuláshoz (Lundvall).
- OECD: A TR-k regionális innovációs stratégiák.

Mi a közös bennük?

- Közös építőkövek:
 - Párbeszéd, dialógus, partnerség
 - Lokális tudás jelentőségének felismerése
 - Innovációs folyamatok beindítása
 - Alulról jövő kezdeményezések
 - Hálózatok kialakítása, együttműködése
- Az innovációs folyamatban partnerként kulcs szerepe van az egyetemeknek. A középiskolák szerepe mellőzött a fejlesztési folyamatokban.

Az innováció-értelmezés hatása a partnerségekre

- Azok a TR koncepciók, amelyek szűken értelmezik az innováció fogalmát, kizárólag vagy elsődlegesen az egyetemeket tekintik innovációs partnernek (K + F)
- Kimarad, illetve elsikkad a koncepciókban a szakképzés, a középfokú oktatás és képzés
- A TR regionális fejlesztési koalícióként való definiálása hasonlít egy tágan meghatározott regionális innovációs rendszerre
- Azon szervezetek és intézmények szélesebb körét foglalja magában, amelyek befolyásolják és támogatják a tanulást és az innovációt egy adott régióban, a kompetenciaépítésre és a szervezeti innovációkra fókuszálva (Járulékos innováció szerepe)

A tanuló régió koncepciók

- A tanuló régió koncepció: komoly ígéret a fejlesztési politika számára az élethosszig tartó tanulás támogatásában
- Közös lényegi eleme: a szervezeten belüli és szervezetek közötti partneri viszony
- A bizalom és a szervezetek közötti partneri viszony kialakulásának nehézségei és korlátai (a rövid távú munkaerő-piaci és vállalati igények szorításában nehéz érdemi (bizalmi) partnerkapcsolatokat kiépíteni!)

A tanuló régiók és a fejlesztéspolitika

- R3L+ program (Regions and its relationship to Lifelong Learning)
- TELS (Towards a Learning Society)
- PENR3L (PASCAL European Network of Lifelong Learning Regions)
- 2004-es survey: Németo.: 5000 tanuló régió, Hollandia: 218, Franciaország: 185
- Learning Regions Network, 2001-2008, Németország
 - Kb. 80 projekt fele vált „fenntarthatóvá”
 - a TR koncepció tartalma és céljai nem találtak mindig megértésre és kielégítő fogadtatásra az érdekelt döntéshozók körében

A „hely” szerepének felértékelődése

- Németország, 2009: „Learning on Place” program: a helyi érdekeltek és a helyi partnerségek erőteljesebb bekapcsolásának szándékát jelzi a fejlesztési folyamatokban
- A tanuló régió értelmezés szabadságának korlátai, veszélyei
 - Nehezen megragadható, nehezen tervezhető
 - Elmozdulás igénye egy könnyebben kezelhető vonatkoztatási kör irányába
 - A lokalitás, a térbeli behatárolhatóság fontossága

A tanuló városok megjelenése

- Számos nemzetközi fejlesztési projekt célozza meg a városokat (PALLACE, TELC, PASCAL Learning City 2020)
 - „tanulási” teljesítményük fejlesztése érdekében
 - a városok közötti multilaterális kapcsolatok kiépítésével az élethosszan tartó tanulás fejlesztéséért
 - tanuló közösségek , fenntartható tanuló városok építése érdekében
 - a városok előtt álló nagy kihívások kezelésére

Tanuló városok_2

- Minta tanuló városok: Liverpool, Southampton, Espoo, Göteborg, Adelaide, Victoria, Peking
- A tanuló város NEM „smart city”
- A tanuló város NEM „stakeholder society” (Longworth)
- Magyar részvétel: PASCAL (Pécs)
- (Gyakran keveredik a fogalomhasználatban a tanuló régió, város, közösség)
- Az egyetemek kiemelkedő szerepe a projektekben! (Partnerség és/vagy érdekszempontok?)

Erősödő figyelem a tanuló közösségekre

- Klasszikus vízió: a gazdaság, iskolák, főiskolák, egyetemek, szakmai szervezetek, helyi önkormányzatok szoros együttműködése azért, hogy a közösséget minden szempontból kellemes, élhető helyé tegyék (Longworth)
- A 'Russian egg' - a Matrjuska baba (hamis) képzete (Faris)
 - *virtuális globális tanuló közösségek*
 - valamely „hely” *tanuló közösségei*
 - *a tanuló szervezetek*
 - *intézményi tanuló közösségek*
 - *a gyakorlati közösségek tagjai*
 - *tanuló körök*

Faris rendszerezése

- A 'Russian egg' - a Matruska baba elemei
 - *virtuális globális tanuló közösségek*
 - *valamely „hely” tanuló közösségei*
 - *a tanuló szervezetek*
 - *intézményi tanuló közösségek*
 - *a gyakorlati közösségek tagjai*
 - *tanuló körök*

A tanuló közösségek komplexebb megközelítése

- A legfrissebb megközelítés a tanuló régió politikai üzenetét, küldetését próbálja közérthetőbben megragadni
- Tudományos háttere nem utal regionális fejlesztésekre, területi innov. modellekre
- Nem jelzik az oktatási és képzési partnerek lehetséges vagy kívánatos körét. A tanuló közösségeket a szerint értékelik, hogy a közösség hogyan működik együtt, miként használják az erőforrásokat

A tanuló közösségek komplexebb megközelítése_2

- A tanuló közösségek kialakulásában jelentős szerepe van a hagyományok nélküli, újszerű partnerségeknek
- Mindenfajta tanulás értékes és gazdagítja a közösséget. A polgárok tanulással kapcsolatos érdekeltsége és kapacitása a tanuló közösség legértékesebb erőforrásának számít (Gejel)

Hipotézisek

- Nem a semmiből születik a tanuló régió: a tanuló közösségek mint forrás, gyökerek, csírák a tanuló régiók kialakulásában
- A tanuló közösségek léte szükséges, de nem elégséges feltételt képezhet a tanuló régiók kialakulásához
- A tanuló közösségek kialakulásához fontos jártasságok fejleszthetők – andragógia
- A jártasságok, szerepek, partnerségek, érdekek között meghatározók: az érdekek

A kutatás üzenete

- A tanuló régió koncepció jelentős pozitív hatást gyakorol számos tudományterületre, köztük az oktatásra
- A TR koncepció ráirányítja a figyelmet a kutatásokban az inter- és multidiszciplináris megközelítés fontosságára
- Nem csak az egyetemek fontosak a területi fejlettségbeli elmaradottság felszámolásában!
- Feltehetőleg jelentős tartalékok rejlenek az egyetemek és potenciális partnereik együttműködésében

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

magdolna.benke@gmail.com